

Egy valamely régi város polgári hagyománya és polgártörténete, mondjuk Urbanitása, azaz városiassága a legkifejezettebben multjából fennmaradt, avagy új életre kelt szokásaiban mutatkozik meg.

Ilyen az alábbi is. Vörös Victor uram, a pestbudai vendégfogadósok érdemes Céhének mestere, a régi budai Arany Kacsá vendégfogadó gazdája minden esztendőben, így az idén is egy hordó tavaszi sert ajánl fel a budai főfőtisztelendő ferences páterek asztalára.

A derék vendégfogadós Buda Királyi Szabad Város néhai való Tanácsának ama határozata értelmében cselekszi ezt, mely szerint a Nemes Tanács egykori városi Serfőzőháza, a régi, ugynevezett Vizivárosi Serfőzőház seréből 1718 március 17-én tizenkét hordó sert küldött Péter Karakith Lukács urnak, a budai franciskánusok főfőtisztelendő Gvárdiánjának, a kolostor szegényei számára. A Budai Tanács határozata 1718 március 17-én így ír a kegyes serbéli ajándékról: „Még ha több sert kérne is a főfőtisztelendő Conventus, azt is megadnánk, jól tudván, hogy a Magasságbeli milyen szeretettel fogadja azt, ha mi Szent Ferenc Fiait gyámoltjuk. Ezért tehát egyelőre folytatólagosan tizenkét hordó sert küldünk a Főfőtisztelendő Uraknak. Városunk sorsát a Ferencrendi Atyák szent könyörgésébe ajánlván.”

A budai Tanács ezt az ajándékot évről-évre megújította, azt valóságos hagyományos szokássá tette, sőt nyolc esztendővel azután, 1726 július 15-én, Portiuncula Vasárnapjára, a franciskánusok e hagyományos ünnepnapjára, augusztus 2-ára még meg is tetézte. A Nemes Tanács ugyanis még külön egy-egy hordó sert küldött a három budai franciskánus kolostornak, egyet a várbélieknek, egyet a budai Fő uton levő kapucinus kolostor kapott, a harmadikat az egykori budai Felvégen, a városfalakon kívül lévő, későbbi Török utcán (mai neve Margit-körút) épült kolostor kapta.

A Vizivárosi Serfőzőház ott volt a tavaly lebontott budai Három Nyul kaszánya — a későbbi gróf Forgács-kaszárnya — helyén. Ez a serfőzőház 1740-ig dolgozott. Ott volt a Fő-utca, az egykori budai Ót Pacsirta-utca (ma Csalogány-utca), az egykori Alsósánc-utca (mai neve Gyorskoesi-utca) és az egykori Mészáros-sikátor (mai neve Vitéz-utca) közén. Régi bakanótákban Serházkaszánya volt a neve.

Mindezt a régi Arany Kacsá utca — nem Kacsá utca — és a Medve utca sarkán álló régi Arany Kacsá vendégfogadó falán elhelyezett emléktábla örökíti meg. Vörös Victor uram tehát helyi históriás örökébe lépett a régi szokásnak és azt most ő gyakorolja, szeretettel és hagyományosan.

A szegények és agdok sere ősi hagyomány. Minden régi Ispótálynak meg volt a maga serfőzőjoga. Buda és Pest királyi Szabadvárosok 1703. október 23-án nyert királyi szabadalomlevele, mely jogot ad a két Városnak, hogy malmokat, kőfejtőket, színházakat, lövőházakat, és serfőzőházakat állítson fel, egyben jogot ad Budának is, Pestnek is, hogy falain és elővárosain belül megtilthassa az idegenben főtt ser mérését, illetőleg az idegen ser behozatálát a városi Ispótályok fenntartására szolgáló sergaras, vagyis seradó fizetéséhez kötötte. A pesti és budai városi serfőzőházak minden jövedelme a két város Ispótályai, vagyis szegényházai és kórházai jövedelmét szolgáltatta 1848-ig.

Ez a szokás már a két város szóbanlévő királyi szabadalomlevele előtt is megvolt, amit az is igazol, hogy 1705. december 16-án (a budai tanács Prothocollum szerint) a budai serfőzőmesterek a kurucjárás akkori nyomorúságai idején arra kérték a Nemes Tanácsot, mentse fel őket ama tíz akó ser alól, melyet minden budai serfőzőmester a budai Ispótály számára tartozott beszolgáltatni. A Nemes Tanács a serfőzőmesterek kérését azzal utasította el, hogy: „az Ispótálynak igen nagy szüksége van a serre”.

A Ráczváros, vagyis a Tabán 1716-ban serjogilag még idegen terület volt Buda számára, mert az ottani serfőzőház a budai Várparancsnokság, illetőleg a katonai kincstár tulajdona volt. 1717 október 29-én csak akónként öt ispotályos sergaras ellenében volt szabad behozni a Tabánból Budára a tabáni katonasert.

1385 — All. Karinszky-nyomda. Víz-utca 6.

Budapesti Szabad Város		ikkek	
Szerző:		Tárgy:	
Cím:		Hely:	
Ispótályos-sere anno 1718		Idő:	
Írta: Bevilacqua Borsody Béla		Személy:	
Forrás: Nemzeti Múzeum		Helyszám:	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
1718 III/17			

és keresztény érzésében a réginiel sokkal erősebb Magyarországba. A mai idők kormányzása sokkal nehezebb, mint az elmúlt időké, hiszen egy fiataluló nagy küzdelem előestéjén állunk. Választa azokat az okokat, amelyek miatt a világháborút elvesztettük. Mindent el kell köválnünk, hogy a múlt hibái ne ismétlődjenek meg. A kormányzat keresztény és nemzeti politikát folytat a nép jövőjéért.

Osztályozás

663.4

1940.